

HABO KOMMUN

Revisorerna

2023-03-16

Till
Fullmäktige i Habo kommun
212000-1611

Revisionsberättelse för år 2022

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse, nämnder och genom utsedda revisorer/lekmannarevisorer den verksamhet som bedrivits i kommunens företag.

Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll i verksamheten samt för återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Vi har under året granskat årsredovisning, delårsredovisning, haft särskilda möten med samtliga nämnder samt genomfört två fördjupade granskningar. Dessa två är:

- Uppföljande granskning av tidigare granskningar
- Besökssäkerhet/Skalskydd inom förskola och skola.

Kommunen visar som helhet ett resultat på 86,2 mnkr. Överskottet mot budget uppgår till 56,5 mnkr. Nämnderna gör även under året ett samlat överskott med 16 mnkr. efter justering av jämförelsestörande poster.

I samband med granskningen av årsredovisningen kan vi enligt vår bedömning konstatera att samtliga fyra finansiella mål uppnås under året.

Av årsredovisningen kan vi också notera att kommunens verksamhetsmål redovisas. Vi ser positivt på att kommunstyrelsen gör en bedömning av måluppfyllelsen.

Nämnderna beskriver utförligt hur de arbetat med målen. Precis som föregående år anser vi dock att nämnderna inte tydliggör vilka effekter som nåtts eller vilka faktorer som legat till grund för bedömningen

Gällande området samhällsutveckling och bostäder för hela livet anser vi det av stor vikt att kommunstyrelsen arbetar för att trygghetsbostäder kan erbjudas.

Vår uppfattning är att kommunstyrelsen bör fortsätta att utveckla kommunens lednings- och styrningsprocess för att möjliggöra en tydligare bedömning av måluppfyllelsen.

Kommunen har som mål att bidra till ett starkt lokalt näringsliv. **För att nå detta mål vill revisorerna uppmärksamma behovet av industrimark.**

Vi bedömer sammantaget att styrelse och nämnder i Habo kommun delvis har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt.

Vi bedömer sammantaget att styrelse och nämnder i Habo kommun bedrivit verksamheten ur en ekonomisk synpunkt på ett tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att styrelsens och nämndernas interna kontroll har varit tillräcklig.

Vi bedömer att resultatet i årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål fullmäktige beslutat.

Vi bedömer att med nuvarande underlag **går det inte tydligt att avgöra** om verksamhetsresultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse och nämnder samt enskilda ledamöterna i dessa organ.

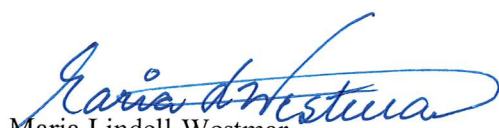
Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner kommunens årsredovisning för 2022.

Till revisionsberättelsen bifogas granskningsrapporter från lekmannarevisorerna samt revisionsberättelser för av kommunen ägda aktiebolag.

Habo den 16 mars 2023

Stellan Carlström

Peter Olofsson

Maria Lindell-Westmar

Ove Hellström

Rolf Artursson

Bilaga:

Rapport avseende granskning av Habo kommuns årsredovisning 2022 (bilaga 1).

Granskning av årsredovisning 2022-12-31

Habo kommun
Mars 2023

Innehåll

Inledning och sammanfattning	2
1. Granskningsresultat	4

Inledning och sammanfattning

Uppdrag och bakgrund

Revisorerna prövar, enligt kommunallagen, om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Revisorerna granskar årligen i den omfattning som följer av god revisionssed, all verksamhet som bedrivs inom nämndernas eller fullmäktigeberedningarnas verksamhetsområden. De granskar på samma sätt, genom de revisorer eller lekmannarevisorer som utsetts i juridiska personer, även verksamheten i de juridiska personerna. Revisorerna ska bedöma om resultaten i årsredovisningen är förenlig med de mål fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning ska lämnas till fullmäktige inför behandlingen av delårsrapporten och årsredovisningen.

Enligt Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) ska en kommuns årsredovisning bestå av en resultaträkning, en balansräkning, en kassaflödesanalys, noter, en driftredovisning, en investeringsredovisning och en förvaltningsberättelse. Sammanställda räkenskaper ska ingå i årsredovisningen om sådana upprättas enligt 12 kap 2§. Årsredovisningens delar ska upprättas som en helhet och ge en rättvisande bild av verksamhetens resultat och kommunens eller regionens ekonomiska ställning.

Rådet för kommunal redovisning (RKR), som har till uppgift att främja och utveckla god redovisningssed i kommuner och landsting i enlighet med LKBR, har gett ut rekommendationer för den kommunala redovisningen. I tillämpliga delar kan även normering från Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens användas. Enligt kommunallagen (KL) är det kommunstyrelsen som ansvarar för årsredovisningens upprättande.

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Habo kommun har Deloitte genomfört en granskning av kommunens årsredovisning per 2022-12-31.

Metod

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed för kommunal verksamhet. Det innebär att vi har planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. Revisionen har omfattat att utifrån en

bedömning av väsentlighet och risk granska ett urval av underlag till belopp och annan information i årsredovisningen.

I revisionen har också ingått att pröva redovisningsprinciperna och kommunstyrelsens tillämpning av dem. Det ingår även att bedöma de betydelsefulla uppskattningar som kommunstyrelsen gjort när de upprättat årsredovisningen samt att utvärdera den samlade informationen i årsredovisningen.

Revisionsfrågor och kriterier

- **Uppfyller årsredovisningen som dokument de krav som ställs?**
En bedömning görs av om årsredovisningen innehåller alla delar som LKBR anger ska finnas med.
- **Bedöms räkenskaperna som rättvisande och är resultatet i årsredovisningen förenligt med de mål fullmäktige beslutat?**

Redogör årsredovisningen för utfallet av verksamheten, samt den ekonomiska ställningen på ett sätt som uppfyller de krav som KL, lagen om kommunal bokföring LKBR ställer?

Uppfyller årsredovisningen i allt väsentligt rekommendationerna från RKR?

Vi drar en slutsats kring detta utifrån en genomgång av väsentliga resultat- och balansposter med avseende på olika aspekter som fullständighet, riktighet, existens, tillhörighet, periodisering, värdering, äganderätt samt innehåll och presentation.

Urvalet av vad som granskas görs utifrån en bedömning av väsentlighet och risk.

Redogör årsredovisningen för måluppfyllelsen på ett sätt som motsvarar utfallet? Samt är balanskravet uppfyllt?

Bedömning av måluppfyllelse utifrån de kriterierna fullmäktige/kommunen beslutat om.

Bedömning av om balanskravet är uppfyllt.

Svar på revisionsfrågan

- Årsredovisningen bedöms uppfylla de krav på innehåll som ställs på en årsredovisning i LKBR och RKR.
- Balanskravet är uppfyllt.
- Den finansiella redovisningen bedöms i allt väsentligt vara rättvisande.
- De finansiella mål som fullmäktige beslutat i årsredovisningen ingår. Det finns en bedömning av verksamhetsmålen i årsredovisningen men vi har svårt se på vilka grunder bedömningen gjorts.
- De verksamhetsmål som fullmäktige beslutat i årsredovisningen ingår och det finns en bedömning av dessa mål i årsredovisningen. Redovisningen har förbättrats men vi har dock svårt se på vilka grunder bedömningen gjorts, framförallt när det gäller området ”samhällsutveckling”. Det finns inte tillräckligt med underlag för att kunna se vilken information och måttstock som använts för att landa i den bedömning nämnden gör kring kommunens måluppfyllelse.

Iakttagelser och noteringar

Vid granskning av väsentliga resultatposter och balansposter samt måluppfyllelse har vi gjort följande väsentliga iakttagelser eller noteringar (För den totala sammanställningen se Excel-tabeller på följande sidor):

- Vi observerar att de kriterier vilka kommunstyrelsen använder för att utvärdera kommunens måluppfyllelse fortfarande kan uppfattas som otydliga. Kommunstyrelsen har inte förtydligat bedömningskriterierna i sin lednings- och uppföljningsprocess. Vår bedömning är att det fortfarande krävs ett arbete med att fortsatt förbättra målstyrningen och uppföljningen av verksamheten i Habo kommun.
- Vi har också noterat att det finns utvecklingsmöjligheter vad gäller attestering av bokföringsordrar.

Rekommendationer

Vi rekommenderar kommunstyrelsen att

- Införa en rutin där samtliga manuella bokföringsordrar formellt attesteras av redovisningsansvarig eller ekonomichef. Detta kan ske tex genom att göra utdrag på samtliga manuella bokningar veckovis eller månadsvis och att denna lista attesteras. Genom denna kontroll skulle ev. fel kunna upptäckas tidigare än i den ekonomiska uppföljningen där ett fel kanske inte syns lika väl.
- Att fortsätta utveckla bedömningskriterierna för att möjliggöra en tydlig bedömning av måluppfyllelsen för kommunens mål.
- Att kommunen färdigställer utredning kring om samtliga leasingavtal är operationella.

Jönköping den 7 mars 2023

DELOITTE AB

Pernilla Rehnberg
Auktoriserad revisor

Annika C Karlsson
Certifierad kommunal revisor

1. Granskningsresultat

1.1. Kvalitetssäkring av årsredovisningens delar

Nedan presenteras vår granskning av årsredovisningen baserat på revisionskriterierna. För att tydliggöra huruvida kommunens årsredovisning är i överensstämmelse med kommunallagen och lagen om kommunal bokföring och redovisning finns nedan en tabell över ett antal lagkrav:

Lagkrav	Lagrum	Uppfyller?
Uppfylls kraven på årsredovisningens innehåll enligt 4 kap LKBR?	4 kap 1 § LKBR	Ja
Finns upplysning om skälen till ev avvikelser från normgivande organ på det kommunala området (RKR)?	4 kap 3§ LKBR 9 kap LKBR	Ja
Följs uppställningsformerna för resultat och balansräkning?	5 och 6 kap LKBR	Ja
Innehåller förvaltningsberättelsen en utvärdering av kommunens ekonomiska ställning?	11 kap 9§ LKBR	Ja
Lämnas de ytterligare upplysningar som krävs för att bilden ska bli rättvisande?	4 kap 3§ LKBR 9 kap LKBR	Ja
Finns upplysningar om händelser av väsentlig betydelse som inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut.	4 kap 3§ LKBR/11 kap 3§ LKBR	Ja
Finns översikt över utvecklingen av kommunens eller regionens verksamhet?	11 kap 1§ LKBR	Ja
Finns upplysningar om kommunens förväntade utveckling?	11 kap 4§ LKBR	Ja
Finns upplysningar om väsentliga personalförhållanden och uppgift om sjukfrånvaro?	11 kap 5–6§§ LKBR	Ja
Finns en samlad redovisning av kommunens investeringsverksamhet?	10 kap 2§ LKBR	Ja
Finns en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten.	10 kap 1§ LKBR	Ja
Anges hur ett eventuellt negativt resultat ska regleras – är balanskravet uppfyllt?	11 kap 10§ LKBR	Ja
Hur målen för god ekonomisk hushållning uppnåtts?	11 kap 9§ LKBR	Ja
Ingår sammanställda räkenskaper för ev kommunal koncern?	12 kap 1§ LKBR	Ja

1.2. Granskning av måluppfyllelsen

Övergripande iakttagelser och bedömning av mål

I årsredovisningen för kommunen redogörs det för nämndernas bedömningar av måluppfyllelsen. För att göra bedömningarna har nämnderna använt sig av sina egna uppföljningsrapporter. Förvaltningarna har beskrivit i detalj hur de arbetat med målen, men vi anser att det saknas tillräckligt med underlag och uppgifter om vad som legat till grund för nämndernas bedömning av sin grad av måluppfyllelse.

Kommunstyrelsen har gjort bedömningar av måluppfyllelsen avseende två områden med tillhörande delområden/delmål samt kritiska kvalitetsfaktorer. Det noteras att kommunstyrelsen ännu inte har utvecklat lednings- och uppföljningsprocessen fullt ut vad gäller detta. Vidare saknas det tillräckligt med underlag för att kunna uttala sig om graden av måluppfyllelse i kommunen. Detta gäller framför allt området "samhällsutveckling".

Vi rekommenderar kommunstyrelsen att fortsätta arbetet med styrningsmodellen och dess tillämpning. Inriktningen på detta arbete ska enligt beslut i kommunfullmäktige 2019-06-13 syfta till att utveckla processen, strukturen och metoden av mål- och resultatuppföljningen.

Kommunstyrelsen bedömer de kritiska kvalitetsfaktorerna utifrån medborgarperspektiv, verksamhetsperspektiv, medarbetarperspektiv och ekonomiperspektiv. Bedömningarna grundar sig i nämndernas uppföljningsrapporter, men det saknas fastlagda nivåer för när något ska anses ha nått ett högre eller lägre värde. Bedömningarna bygger ofta på beskrivande analyser/texter snarare än konkreta mätbara fakta, vilket gör det svårt att tydliggöra bedömningen av kommunens måluppfyllelse. Vi rekommenderar kommunstyrelsen att överväga ifall de kritiska kvalitetsfaktorerna bör belysas och bedömas i årsredovisningen. Eller om andra indikatorer eller mål skulle bidra till att tydliggöra bedömningen av måluppfyllelsen.

Nedan följer en bedömning av om de finansiella målen är uppfyllda, om verksamhetsmålen är uppfyllda samt en redogörelse för de iakttagelser som gjorts i granskningen av resultat- och balansräkning samt övriga delar av årsredovisningen.

Finansiella mål	Återkoppling till målen i årsredovisningen	Kommunstyrelsens bedömning	Deloitte's bedömning
Kommunfullmäktige har beslutat om fyra finansiella mål.	1) <i>Resultatet ska vara minst 2,0 % i förhållande till skatter och bidrag för åren 2021 – 2023. Kommunen når 9,9 %.</i>	Målen bedöms uppnått	Vi delar kommunstyrelsens bedömning
	2) <i>För åren 2021 – 2023 ska skattefinansieringsgraden exklusive VA varje år vara minst 87 % räknat som rullande femårsmedelvärde. Det rullande femårsmedelvärdet blir 118%.</i>	Målen bedöms uppnått	Vi delar kommunstyrelsens bedömning
	3) <i>Soliditet exklusive ansvarsförbindelse för pensioner innan 1998 ska inte understiga 36 % något av åren 2021 – 2023. I årsredovisningen redovisas 48,4 % eller 48,8% om jämförelsestörande poster exkluderas.</i>	Målen bedöms uppnått	Vi delar kommunstyrelsens bedömning
	4) <i>Nämndernas samlade budgetutfall ska inte något av åren 2021 – 2023 överstiga budgeten. Nämndernas samlade utfall är ca 20 mnkr för år 2022. Om jämförelsestörande poster exkluderas blir budgetöverskottet för nämnderna ca 17 mnkr vilket även det innebär att målet nås.</i>	Målen bedöms uppnått	Vi delar kommunstyrelsens bedömning

Verksamhetsmål	Återkoppling till målen i årsredovisningen	Kommunstyrelsens bedömning	Deloitte's bedömning
Kommunfullmäktige har beslutat om två mål.	<p>Mål 1 - "Samhällsutveckling" <i>Inom ramen för detta målområde finns 3 delområden:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Starkt lokalt näringsliv 2. Bostäder för hela livet 3. Psykisk ohälsa 	Kommunstyrelsen bedömer att samtliga tre områden inom ramen för samhällsutveckling utvecklas i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.	<p>Vår bedömning är att det, i dagsläget, saknas tillräckligt underlag för att vi ska kunna bedöma måluppfyllelse för <i>samhällsutvecklingsmålet</i>. Dvs. vi kan av tillgängligt underlag inte bedöma måluppfyllelsen för området.</p> <p>Vi rekommenderar därför kommunstyrelsen att fortsätta arbetet med att utveckla underlaget för de kriterier som ligger till grund för bedömning av måluppfyllelsen för de mål som kommunfullmäktige beslutat om.</p>
	<p>Mål 2 - "Verksamhetsutveckling" <i>Inom ramen för detta målområde finns 3 delmål:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Enkel och tillgänglig service. 2. Mod och innovation för effektiv resurshantering 3. Attraktiv arbetsgivare. 		

1.3. Granskning av finansiella dokument

I dagsläget attesteras inte samtliga manuella bokföringsordrar av redovisningsansvarig eller ekonomichef. Vi anser att det skulle stärka den interna kontrollen om tex kommunen gör ett utdrag på samtliga manuella bokningar veckovis eller månadsvis och att denna lista attesteras. Genom denna kontroll skulle ev. fel kunna upptäckas tidigare än i den ekonomiska uppföljningen där ett fel kanske inte syns lika väl.

Granskning av finansiella dokument	Iakttagelser	Förslag till rekommendation
Materiella anläggningstillgångar	<p>Vi noterar att det under not 9 pågående anläggningstillgångar redovisas en rad "överfört till färdigställda anläggningstillgångar". Däremot så finns inte motsvarande rad under respektive delgrupp i anläggningstillgångar varför det blir svårt att följa vilken grupp av anläggningstillgångar som överföringarna gjorts för. För att fullt ut följa RKR R4 bör detta framgå av noten.</p> <p>Vi noterar också att samtliga tillgångar som leasas, redovisas som operationell leasing. Då RKR R 5 numer också tillåter finansiell leasing bör kommunen utreda om det ev. finns leasade tillgångar som är att anse som finansiell leasing.</p>	<p>Vi rekommenderar att kommunstyrelsen lägger till en rad med "överfört från pågående nyanläggningar" under respektive grupp av anläggningstillgångar till nästa årsredovisning.</p> <p>Vi kommenderar att kommunstyrelsen utreder om det finns leasade tillgångar som bör redovisas som finansiell leasing.</p>

Deloitte.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its global network of member firms, and their related entities (collectively, the "Deloitte organization"). DTTL (also referred to as "Deloitte Global") and each of its member firms and related entities are legally separate and independent entities, which cannot obligate or bind each other in respect of third parties. DTTL and each DTTL member firm and related entity is liable only for its own acts and omissions, and not those of each other. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about to learn more.

Deloitte provides industry-leading audit and assurance, tax and legal, consulting, financial advisory, and risk advisory services to nearly 90% of the Fortune Global 500® and thousands of private companies. Our professionals deliver measurable and lasting results that help reinforce public trust in capital markets, enable clients to transform and thrive, and lead the way toward a stronger economy, a more equitable society and a sustainable world. Building on its 175-plus year history, Deloitte spans more than 150 countries and territories. Learn how Deloitte's more than 415,000 people worldwide make an impact that matters at www.deloitte.com.

Our advice is prepared solely for the use of the client. You may not disclose it or its contents to any other person without our prior written consent. No other person may rely on the advice and we accept no responsibility to any other person.

© 2023 For more information, contact Deloitte AB.